

Special Economic Zones in the Mekong Region

Advocacy Note

(Burmese Language)

ဆော်ဩ လှုံ့ဆော်မှုဆိုင်ရာ အသိပေးထုတ်ပြန်ချက်

မဲခေါင်ဒေသရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ

နောက်ခံ အကြောင်းအရာ

အထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) သည် အစိုးရများမှ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှု 'မက်လုံးများဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေပြီး သီးခြားတရားဝင် သတ်မှတ်ထားသည့် အစိုးရအဖွဲ့မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သည့် အထူးသတ်မှတ်ထားသည့် ပထဝီဝင် တည်နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် နှင့် ဗျူရီကရေစီ နှောင့်နှေးမှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်အတွက် သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့များနှင့် ဥပဒေပြုမူဘောင်များကို ဖွဲ့စည်းထားသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ထောင်ခြင်းနှင့် တည်ဆောက်ခြင်းတို့သည် အခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးချဲ့ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန် အရှေ့တောင်အာရှအစိုးရများအတွက် အဓိကကျသော မဟာဗျူဟာဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ မြန်မာ၊ ထိုင်းနှင့်ဗီယက်နမ် ('CLMTV') တို့အပါအဝင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအများစု^၂ သည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်၊ အလုပ်အကိုင်များဖန်တီးရန်နှင့် ပို့ကုန်ဝင်ငွေတိုးရန် မဟာဗျူဟာအဖြစ် SEZ များကို ရွေးချယ်ကြသော်လည်း၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များသည် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများအတွက် အသားတင်စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ် အမြဲတမ်း ရရှိစေနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း အထောက်အထားများစွာရှိသည်။^၃

လမ်းညွှန်ချက်အများအပြားတွင် SEZ များနှင့် အလားတူစက်မှုဇုန်များ တည်ထောင်ခြင်းတို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းထားပြီး အုပ်ချုပ်ရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး လိုက်နာမှု၊ တရားဝင် အလုပ်သမားရေးရာ ကျင့်ထုံးများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ရပ်ရွာလူထု ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့သည် ၎င်း SEZ များ ဖန်တီးမှုနှင့် လည်ပတ်မှုတို့အတွက် အဓိကအချက်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။^၄

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာပဋိညာဉ်စာချုပ် (ICESCR) အပါအဝင် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များတွင်လည်း ပါဝင်သည့်- ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ မြန်မာ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ထူထောင်မှုသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်အာမခံချက်များ လျော့ရဲသွားသည့် ဖြစ်စဉ်အများအပြားနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ အမှန်မှာ၊ လုံလောက်သော တရားဥပဒေ အကာအကွယ်နှင့်/သို့မဟုတ် လိုက်နာကျင့်သုံးမှု မရှိခြင်းကြောင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အလွဲသုံးစားလုပ်မှု တိုင်ကြားချက်များသည် မဲခေါင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် တည်ရှိသော အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် အဖြစ်များသည်။

¹ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂဦလာခံ (UNCTAD), '2019 ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီရင်ခံစာ- အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ', UN, 2019, at 128, available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2019_en.pdf
² UNCTAD၏ ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီရင်ခံစာ 2019၊ supra note 1 ကို ကြည့်ပါ
³ ထပ်မံသိရှိလိုပါက <https://asean.org/about-asean/member-states/>
⁴ ဥပမာအားဖြင့်၊ UNCTAD၏ ကမ္ဘာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအစီရင်ခံစာ 2019၊ supra note 1 ၊ UNIDO၊ 'အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မျိုးဆက်သစ်စက်မှုဥယျာဉ်များနှင့် ဇုန်များကို အသုံးပြုခြင်း- မဟာဗျူဟာမူဘောင်'၊ 2018၊ https://hub.unido.org/sites/default/files/publications/UNIDO_Strategic%20Framework_WEB.pdf တွင် ရယူနိုင်သည်

သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် စံနှုန်းများ

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ အခြေအနေတွင်၊ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများက လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီး၏ အရေးကိစ္စများကို လုံလောက်စွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မရှိသောအခါတွင် အရပ်ဘက်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအပေါ် အပြည့်အဝ သက်ရောက်မှုရှိသည်။

ဤအခွင့်အရေးများတွင် အစားအသောက်၊ အဝတ်အစား၊ အိမ်ရာနှင့် လူနေမှုဘဝများ စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်စေရေးတို့ပါဝင်သည့် ICESCR အောက်တွင် အာမခံထားသော လုံလောက်သောလူနေမှုအဆင့်အတန်းတစ်ခုရရှိပိုင်ခွင့်လည်း ပါဝင်သည်။ ပြည်သူများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော မြေယာနှင့် အရင်းအမြစ်များ အပါအဝင် အစားအစာများ လက်လှမ်းမီမှုကို အပါအဝင် စားနပ်ရိက္ခာဝယ်ယူရေးနည်းလမ်းများ သုံးစွဲခွင့်ကို လျော့ပါးစေခြင်းသည် အထက်ပါအခွင့်အရေးများကို ခံစားခွင့်ရရှိခြင်းကို ဆုံးရှုံးထိခိုက်စေနိုင်သည်။ CLMTV များသည်လည်း ICESCR အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များအရ အတင်းအဓမ္မ ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် တားဆီးရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ သင့်လျော်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များ ထားရှိကာ လေးစားလိုက်နာပြီး အခြားဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ရွေးချယ်စရာများကို စူးစမ်းရှာဖွေပြီးမှသာ အင်အားသုံးပြောင်းရွှေ့စေခြင်းများကို နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ် လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ICESCR သည် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လုပ်ငန်းခွင် ကျန်းမာသန့်ရှင်းရေးကဏ္ဍအားလုံးကို တိုးတက်စေခြင်းအပါအဝင်၊ အမြင့်ဆုံးရနိုင်သော ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးစံနှုန်းကအားလူတိုင်းခံစားရရှိခွင့်ကိုလည်း ပြဌာန်းထားသည်။ အစိုးရတွင် လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေအရ အဆိုပြုထားသော စီမံကိန်းများနှင့် မူဝါဒများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်နိုင်ခြေကဖြတ်မှုအား ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်အပါအဝင်၊ ဘေးကင်းသော၊ သန့်ရှင်းသော၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ကိုက်ညီပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော ပတ်ဝန်းကျင်ကို ခံစားခွင့်ရရှိနိုင်ရန် အခြေခံတာဝန်များရှိသည်။

အလုပ်ခွင်နှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ICESCR အောက်တွင် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများဖွဲ့စည်းခွင့်အပါအဝင် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် (ILO) ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုအောက်တွင် လက်ခံကျင့်သုံးသည့် သဘောတူညီချက်များနှင့် အကြံပြုချက်စာချုပ်များ အပါအဝင် အခြားသဘောတူညီချက်များဖြင့်လည်း အာမခံထားသည်။⁵

ထိခိုက်နစ်နာသောအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့်လူထုအများစုအား သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိစေရေးကို သေချာစေရေးအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေအရ အစိုးရအပေါ် တာဝန်တစ်ရပ်ကိုလည်း ပြဌာန်းထားသည်။

ကော်ပိုရေးရှင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ လမ်းညွှန်ချက် မူဝါဒများ (UNGPs)နှင့် စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့စံနှုန်းတို့တွင် ကော်ပိုရေးရှင်းများသည် “နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေး” အားလုံးကို “လေးစား” ရန် တာဝန်ရှိပြီး

⁵ကမ္ဘောဒီးယားသည် C087, C098, C029, C105, C100, C111, C138 and C182 အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ လာအိုသည် C029, C100, C111, C138, C182, C155 and C187 အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာသည် to C087, C029, C138 and C182 အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းသည် C029, P029, C105, C100, C111, C138, C182 and C187 အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ ဗီယက်နမ်သည် C098, C029, C105, C100, C111, C138, C182, C155 နှင့် C187 အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည်။ ထပ်မံသိရှိလိုပါက

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာထုတ်ပြန်ချက်၊ နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာပဋိညာဉ်နှင့် ICESCR နှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ အခြေခံမူများနှင့် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် ILO ပဋိညာဉ်ရှစ်ခုပါဝင်သည့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးအား "အနိမ့်ဆုံးအဆင့်အဖြစ်" နားလည်သဘောပေါက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဤမှတ်စုတွင် တင်ပြထားသည့် အချက်အလက်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပညာရှင်များ ကော်မရှင် (ICJ)၊ EarthRights International နှင့် Land Watch Thai တို့မှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သော အွန်လိုင်းအစည်းအဝေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ အဖွဲ့ဝင်များထံမှ စုစည်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။^၆

ဒေသဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည် လုံလောက်သော အိမ်ရာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေသော ဖြစ်ရပ်များ၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုတို့ကို သေချာစေရန် ပျက်ကွက်သည့် ဖြစ်ရပ်များ အပါအဝင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများကို အစီရင်ခံ တင်ပြခဲ့ကြသည်။ ဤအစီရင်ခံစာများကို အောက်ပါကဏ္ဍများတွင် ပိုမိုအသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ယင်းကဲ့သို့ ချိုးဖောက်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လုံလောက်သော ခြေလှမ်းများ ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံထားသည့် တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့များ၏ နမူနာများကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် အစီရင်ခံစာများလည်း ရှိပါသည်။^၇

လုံလောက်သော အိမ်ရာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံရမှုများ

အထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ဆောက်ရေးတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များ နေရာချထားခွင့်ပြုရန် ယေဘုယျအားဖြင့် ထိုနေရာတွင် နေထိုင်နေသူများ ဖယ်ရှားရန် လိုအပ်သည်။ အစိုးရနှင့်/သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများက ရပ်ရွာများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထံမှ မြေယာလွှဲပြောင်းခြင်းကို လုံလောက်သော ညှိနှိုင်းမှုမရှိဘဲ မကြာခဏ လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။ အတင်းအဓမ္မ ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းကို တားမြစ်ထားသော နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများကို ချိုးဖောက်သည့် ကြီးမားသော ပြောင်းရွှေ့စေမှုများအပြင်၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အနည်းငယ်မျှသာ သို့မဟုတ် လုံးဝ ကြိုတင် အသိပေးခြင်းမရှိဘဲ အတင်းအဓမ္မ ပြောင်းရွှေ့စေသည့် အစီရင်ခံစာများ^၈ ရှိနေသကဲ့သို့၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အချို့၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ရယူထားသည့် မြေကွက်အချို့မှာ ယင်းလုပ်ငန်းများအတွက် မသင့်လျော်ကြောင်း သိရသည်။

^၆ အဆိုပါ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ မြန်မာ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့မှ ရှေ့နေများ နှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ပညာရှင် ၂၄ ဦးတို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ပါဝင်သူများသည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံများတွင် လက်ရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေအောက်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဆိုးရွားသော သက်ရောက်မှုများနှင့် အနာဂတ်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ကြသည်။

^၇ ဥပမာအားဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ကိစ္စတွင်၊ စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ဖိုရမ်၊ 'သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ'၊ 2015ကြည့်ရှုရန် - <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Business/ForumSession4/ThilawaSpecialEconomicZoneMyanmar.pdf>ကြည့်ပါ- စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး အရင်းအမြစ်ဌာန၊ 'မြန်မာ- သီလဝါ စီးပွားရေးဇုန်တွင် တိုင်ကြားမှု ယန္တရား စတင်နေပြီ၊ NGO က intl နှင့် မလုံလောက်ဟု ဆိုသည်။ စံချိန်စံညွှန်းများ Inc. ကုမ္ပဏီနှင့် အခြားအေဂျင်စီများမှ တုံ့ပြန်မှုများ၊ 2018၊ ကြည့်ရှုရန် - <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/myanmar-thilawa-economic-zone-launches-complaint-mechanism-ngo-says-it-falls-short-of-intl-standards-inc-responses-from-company-other-agencies/>

^၈ ဥပမာအားဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်ဖြူ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဖြစ်ရပ်တွင်၊ ICJ၊ 'မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ- လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် နိုင်ငံတော် တာဝန်'၊ 2017, at 49-68.

ဥပမာအားဖြင့်၊ လက်ရှိ မိရိုးဖလာ အရည်အသွေးမြင့် စပါးစိုက်ခင်းများအတွက် အသုံးပြုနေသော ဧရိယာများကို ကျေးလက်ဒေသနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဇုန်များအဖြစ်မှ စက်မှုဇုန်များအဖြစ် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။^၉ ထို့အပြင်၊ ထိခိုက်ခံစားရသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ စုပေါင်း သို့မဟုတ် မိရိုးဖလာအခွင့်အရေးများသည် အစိုးရ သို့မဟုတ် ဇုန်တည်ဆောက်သူများ၏ ချိုးဖောက်မှုကိုကြာခဏ ခံရသည် (အမှန်စင်စစ် ၎င်းတို့ကို အများအားဖြင့် ကောင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုထားခြင်း သို့မဟုတ် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေများတွင် အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းမျိုး မရှိပါ။)။ ၎င်းတို့၏တရားဝင်ခေါင်းစဉ်သည် မည်သို့ပင်ရှိစေကာမူ ထိခိုက်နစ်နာသောအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီအား ပေးဆောင်သော လျော်ကြေးသည် များသောအားဖြင့် လုံလောက်မှုမရှိဘဲ၊ ကွဲလွဲမှုများရှိနေပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် တစ်ဘက်စောင်းနင်း စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု ရလဒ်များကို အခြေခံလေ့ရှိသည်။

လုပ်ငန်းတည်ဆောက်သူများနှင့် အစိုးရများ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုသည် များသောအားဖြင့် မလုံလောက်ပါ။ ရလဒ်အနေဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရန် ရုန်းကန်ရခြင်း၊ အကြွေးများ တိုးလာခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ရပြီး အချို့သော လူများသည် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ ဖြစ်သွားကြသည်။

မြေသိမ်းခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြသော သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သည့်၊ ငှားရမ်းနေထိုင်သည့် သို့မဟုတ် မှီခိုအားထားသည့် မြေကို စွန့်ခွာရန် ငြင်းဆိုထားသည့် ဒေသခံများအား ရာဇဝတ်မှုပိုင်ရာ အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်ပျက်စီးစေမှု

CLMTV နိုင်ငံများ တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် တည်ထောင်ခြင်းတွင် ပါဝင်သော ကော်ပိုရေးရှင်းများသည် များသောအားဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာခြင်းမရှိကြောင်း အစီရင်ခံစာများက ဖော်ပြသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် တည်ဆောက်မှုများကြောင့် အနီးနားလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများသည် အောက်ဖော်ပြပါအချက်များအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ပြဿနာများကို ကြုံတွေ့ခံစားကြရသည်။

- ၁။ စက်ရုံများကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှု၊
- ၂။ ရေရှားပါးမှုကြောင့် မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများအကြား တင်းမာမှုများ၊
- ၃။ မြေနှင့်ရေကို ညစ်ညမ်းစေသော စက်မှုစွန့်ပစ်ပစ္စည်းတရားမဝင်စွန့်ပစ်ခြင်း၊
- ၄။ စက်မှုဇုန်များမှ ရေဆိုးများ ဒေသခံ တူးမြောင်းများနှင့် လူနေရပ်ကွက်များသို့ စီးဆင်းလာခြင်း နှင့်
- ၅။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်မှုနှင့် လည်ပတ်မှုများကြောင့် ဂေဟစနစ်များနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ နေထိုင်ကျက်စားရာများကို ပျက်ဆီးစေခြင်း

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်ချက်များကို တမင်တကာ ရှောင်တိမ်းလေ့ရှိပြီး အချို့သောအခြေအနေများတွင် လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းတို့အများစုမှာ လူသိရှင်ကြားထုတ်ဖော်ခြင်းမရှိဘဲ သက်ရောက်မှုခံရသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို အကန့်အသတ်ခြင်းဖြင့် အဖြစ်သဘောမျှသာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ကုမ္ပဏီများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုများတွင် မသမာသော သို့မဟုတ် ပေါ့လျော့သော အလေ့အထများကို ညွှန်ပြသည့် အစီရင်ခံစာများလည်း ရှိပါသည်။ ထို့အပြင်၊ အစီရင်ခံစာများသည်

^၉ ဥပမာအားဖြင့်၊ ICJ၊ 'အရှေ့စီးပွားရေးကြီးနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ လူ့အခွင့်အရေးအကျိုးဆက်များ'၊ 2020, at 54.

သက်ဆိုင်ရာများ၏ တရားဝင် အရေးကိစ္စများကိုဖြေရှင်းရန်နှင့်/သို့မဟုတ်သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏တာဝန်ခံမှုမရှိခြင်းကိုဖြေရှင်းရန်အတွက် လွတ်လပ်သော ပြန်လည်သုံးသပ်မှု မရှိခြင်းကို ထောက်ပြထားသည်။

အလုပ်သမားအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် SEZ များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော ဆွဲဆောင်မှုမှာ ပိုမိုလိုက်လျောညီထွေရှိသော အလုပ်သမားကိစ္စအစီအမံများ ဖြစ်သည့်အလျောက် အလုပ်ရှင်များသည် အလုပ်သမားဥပဒေအကာအကွယ်များကို မကြာခဏ လျစ်လျူရှုလေ့ရှိကြပြီး၊ မည်သည့်ကိစ္စရပ်တွင်မဆို ၎င်းတို့၏ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းပါးသည်။ အဓိက အစီရင်ခံတင်ပြချက်များတွင် - သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လူနေမှုဘဝရရှိစေရန် အနည်းဆုံးလုပ်ခ မလုံလောက်ခြင်း၊ လုပ်ခလစာနည်းပါးခြင်း၊ အချိန်ပိုလုပ်ခိုင်းခြင်း၊ အားလပ်ရက်များကိုကန့်သတ်ပြီးမီးဖွားခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အလုပ်သမားများကို ထုတ်ပယ်ခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းသောအလုပ်သမားအခြေအနေများ နှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကိစ္စများပါဝင်သည်။ အဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေမှုနှင့် လူကုန်ကူးမှုအပါအဝင် ကျွန်ုပ်တို့အားကဲ့သို့သော အလုပ်သမားရေးရာ အလေ့အထများကိုလည်း အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် အစီရင်ခံထားပါသည်။ အလုပ်ရှင်အများအပြားသည် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေအမျိုးမျိုးကို ရှောင်ရှားရန် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဝန်ထမ်းများနှင့် ကာလတိုအလုပ်ခန့်အပ်မှု စာချုပ်များ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း သိရသည်။ အချို့သော ကုမ္ပဏီများသည် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဝန်ထမ်းများအတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ အကာအကွယ် အကန့်အသတ်များ ရှိနေသည်။ အခြားသောအစားထိုး အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး ယန္တရားများသည် လက်တွေ့မကျကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်များသည် လွတ်လပ်စွာ စည်းရုံးနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ သမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်ပါဝင်ခြင်း၏ ရလဒ်အနေဖြင့် အလုပ်ခန့်ထားမှု သို့မဟုတ် သက်တမ်း သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ၊ ခြိမ်းခြောက်မှု၊ ထုတ်ပယ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ နှောင့်ယှက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ကြုံတွေ့နေရကြောင်း အစီရင်ခံတင်ပြထားသည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် တာဝန်ယူတာဝန်ခံမှုကို သေချာစေရန် ပျက်ကွက်ခြင်း။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအပြင် တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအဆင့်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ CLMTV နိုင်ငံများမှ အာဏာပိုင်များဘက်မှ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုကင်းမဲ့မှုသည် မကြာခဏ တွေ့ရသည့် စိုးရိမ်စရာ ကိစ္စတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသူများသည် စီမံကိန်း အစီအစဉ်များ သို့မဟုတ် အနာဂတ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် လူနေမှုအစီအစဉ်များနှင့်ပတ်သက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်ရန် သို့မဟုတ် စိန်ခေါ်ရန် စစ်မှန်သောအခွင့်အရေးများ မရရှိကြပါ။ အထူးစီးပွားရေးဇုန် တာဝန်ရှိသူများနှင့် ဒေသခံများအကြား တွေ့ဆုံမှုများ ပြုလုပ်သည့်အခါတွင် ဒေသခံများ၏ ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ သို့မဟုတ် အဆိုပြုချက်များကို တုံ့ပြန်ရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များ သို့မဟုတ် အစီအစဉ်များ ပြောင်းလဲခြင်းကို ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လူသိများသော သာဓကမှာ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များမှ ရရှိသော ဝင်ငွေနှင့် ဝင်ငွေနှင့်ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းသည် အကတိလိုက်စားမှုအတွက် အလားအလာများ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ကြီးကြပ်ရေး အဖွဲ့များကို အများအားဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများနှင့်/သို့မဟုတ် စီးပွားရေးကဏ္ဍမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ၎င်းတို့ကြောင့် ထိခိုက်နေသော ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ပုံမှန် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီး ထိုသူများ၏ အကြံပြုချက်များကို ရှာဖွေရန်တိကျသော တာဝန်ပေးထားခြင်းမရှိဘဲ၊ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိဘဲ ၎င်းတို့အား ကျယ်ပြန့်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ပေးအပ်ထားသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်ခံစားရသူများသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်း စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ

ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဆွေးနွေးရန်၊ စိန်ခေါ်မှု သို့မဟုတ် တရားစွဲရန် ခက်ခဲသည်။ ထို့အပြင် အချို့သော အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသည့်ကုမ္ပဏီများမှ အရာရှိများက အစောင့်အကြပ်များ ထူထပ်စွာ ချထားခြင်းကြောင့် အစိုးရနှင့် အိမ်ရှင်နိုင်ငံများ၏ ဥပဒေအရာရှိများက ဇုန်များကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန် အခွင့်အာဏာကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည်။

နောက်ထပ် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဖြစ်စဉ်လေ့လာမှုများအတွက်-

ICJ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် နိုင်ငံတော်တာဝန်၊ ၂၀၁၇။

ICJ၊ 'အရှေ့စီးပွားရေးစင်္ကြံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ လူ့အခွင့်အရေး အကျိုးဆက်များ'၊ ၂၀၁၉။

Kuaycharoen, P., Longcharoen, L., Chotiwan, P., Sukin, Kလာအိုနိုင်ငံမှ အမှီအခိုကင်းသော သုတေသီများ၊ 'အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် မဲခေါင်ဒေသအတွင်း မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်း'၊ ဘန်ကောက်- Land Watch Thai၊ 2020။

ကမ္ဘောဒီးယားလူ့အခွင့်အရေးစင်တာ (CCHR)၊ 'ကမ္ဘောဒီးယား အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်စာတမ်း'၊ ၂၀၀၈၊ နှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းချက်စာတမ်းများ။

Charlie Thame၊ 'အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် မဲခေါင်မြစ်မှ တန်ဖိုးထုတ်ယူခြင်း- ကမ္ဘောဒီးယားနှင့် မြန်မာရှိ SEZများမှ ရှိ မြေယာနှင့် အလုပ်သမား အမြတ်ထုတ်မှု ထိန်းချုပ်ရေးနှင့် အသုံးချခြင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်ရပ်မှန်လေ့လာမှု၊ ဘန်ကောက်၊ ကမ္ဘာ့တောင်ဘက်ခြမ်းကို အာရုံစိုက်ခြင်း ၂၀၀၇။

အကြံပြုချက်များ

CLMTVနိုင်ငံများရှိ အစိုးရများသို့ အကြံပြုချက်များ

1. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုနှင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသော လူတစ်ဦးချင်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် ၎င်းတို့၏ သက်ရောက်မှုများကို ဆန်းစစ်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် စံနှုန်းများအပါအဝင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့် စံနှုန်းများကို ဖောက်ဖျက်သော နှင့်/သို့မဟုတ် စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်များ မရရှိစေသည့် မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းများကို ပြုပြင်ရန်နှင့် ဆိုင်းငံ့ရန် လုံလောက်သောခြေလှမ်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်ပါ။
2. အထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်းများအတွက် လူ့အခွင့်အရေးများကို အခြေခံသည့် ချဉ်းကပ်နည်းကို ချမှတ်ပြီး ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်နိုင်ချေရှိသော အထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ဆောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ လူတစ်ဦးချင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ထားကြောင်း သေချာစေပါ။
3. ထိခိုက်ခံစားရသူများနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီး စီမံကိန်းများကို စောင့်ကြည့်ရန် သီးခြားလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပါ။ ယင်းအဖွဲ့တွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ သမဂ္ဂများနှင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သင့်သည်။
4. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များနှင့် ပတ်သက်သည့် အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရွက်စာတမ်းများ အပါအဝင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် သေချာစေခြင်း။
5. ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းအား အစားထိုးရန် အခြားဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အခြားရွေးချယ်စရာများကို ရှာဖွေပြီးမှသာ ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းအား နောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ်လုပ်ဆောင်ကြောင်း သေချာစေပါ။ အထူးသဖြင့် စစ်မှန်သော တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှု၊ လုပ်ငန်းစဉ် အကာအကွယ်များ၊ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ ကုစားမှုများ၊ လျော်ကြေးငွေနှင့် လုံလောက်သော အစားထိုး အိမ်ရာများ လိုအပ်ချက်များစသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေအရ လိုအပ်သော အကာအကွယ်ပေးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိသင့်ပြီး ၎င်းတို့အား ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းမပြုလုပ်မီ လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်သည်။
6. လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စီးပွားရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် မြေယာတန်ဖိုးကို သိရှိနားလည်ပြီး ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ စုပေါင်း သို့မဟုတ် ရိုးရာမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ဒေသခံ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေးသဘောတူခွင့် စသည်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်။
7. ပြောင်းရွှေ့စေခြင်း သို့မဟုတ် အခြားဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် မည်သည့်စီမံကိန်းကိုမဆို မစတင်မီတွင် ထိခိုက်ခံစားရသည့် အသိုက်အဝန်းများနှင့် စစ်မှန်သော တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုဖြင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် စံနှုန်းများအောက်တွင် လိုအပ်ချက်များအားလုံးနှင့်ကိုက်ညီသည့် ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ကြောင်း သေချာပါစေ။
8. အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများနှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့်အညီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ပတ်ဝန်းကျင်အကဲဖြတ်ခြင်းများကို သေချာစွာ ဆောင်ရွက်ပါ။
9. ပြည်တွင်းရှိ အနိမ့်ဆုံး လုပ်အားခသည် အလုပ်သမားများအတွက် တရားမျှတပြီး သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးပြီး သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လူနေမှုဘဝရရှိစေရန် လုံလောက်ကြောင်း သေချာစေပါ။

10. အထူးစီးပွားရေးဇုန် လုပ်သားများအား ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားနှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု အဆင့်အတန်းကို မခွဲခြားဘဲ၊ လစာ၊ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ လူမှုဖူလုံရေး နှင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးတို့တွင် အခြားအလုပ်သမားများထက် ခံစားခွင့်ပိုမိုလျော့နည်းခြင်းမရှိစေဘဲ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ လူကုန်ကူးမှုနှင့် အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများကို အမြန်စုံစမ်းဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန် သေချာစေပါ။
11. အလုပ်သမားများ၏ လွတ်လပ်စွာ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် စုပေါင်းညှိနှိုင်းအရေးဆိုခွင့်တို့ကို တားဆီးပိတ်ပင်သည့် ဥပဒေများနှင့် လက်တွေ့ကျသော အတားအဆီးအားလုံးကို ဖယ်ရှားပါ။
12. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ရပိုင်ခွင့်များ ချိုးဖောက်ခံရသူများအတွက် ထိရောက်၊ လျင်မြန်စွာ လက်လှမ်းမီနိုင်သော တရားရေးနှင့် တရားရေးမဟုတ်သော ပြန်လည်ကုစားပေးမှုများကို ပေးအပ်ကြောင်း သေချာစေပါ။
13. သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ အထောက်အထားအခြေခံ အချက်အလက်များ သဘာဝနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ပျက်စီးသွားသော သဘာဝသယံဇာတများကို ၎င်းတို့၏ ညစ်ညမ်းမှုမရှိသော အခြေအနေသို့ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး၊ စသည်တို့ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များအပါအဝင်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အတည်ပြုခြင်း၊ ခွင့်ပြုချက်ပေးခြင်း၊ လိုင်စင် သို့မဟုတ် သဘောတူခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တာဝန်ရှိသူများအား ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် နားလည်မှုအားကောင်းစေခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းတို့ဖြင့် လုံလောက်သော အထောက်အပံ့များ ရရှိစေရန် သေချာစေပါ။
14. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ တည်ဆောက်ရေးနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများအတွင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်နှင့် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် လွတ်လပ်မှုကို ခိုင်မာစေပါ။

ကုလသမဂ္ဂနှင့် အာဆီယံ အစိုးရချင်းဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ထံ အကြံပြုချက်များ

1. ကြမ်းတမ်းသော မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ တရားမဝင် အလုပ်သမားရေးရာ အလေ့အထများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ထိခိုက်နစ်နာစေစေမှုများ၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အတွက် အစီရင်ခံစာများ ကဲ့သို့သော အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော စိုးရိမ်စရာပြဿနာများကို တက်ကြွစွာနှင့် ပြတ်သားစွာ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း၊ သွားရောက်ကြည့်ရှုခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် မှတ်ချက်ပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ပါ။
2. ဖြစ်နိုင်ချေရပြီး သင့်လျော်ပါက လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အစိုးရအရာရှိများနှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အဖွဲ့အစည်းများအား နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ အုပ်ချုပ်သည့် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများနှင့် အလေ့အထများကို လက်ခံကျင့်သုံးကြရန် တိုက်တွန်းရန်၊ နှင့်
3. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအတွင်း လူ့အခွင့်အရေး လိုက်နာရေးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ထောက်ခံအားပေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်စေရန် အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအား ဥပဒေ၊ နည်းပညာနှင့် နည်းစနစ်ဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးကူညီမှုများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် အကူအညီများ ပေးအပ်ပါ။

အလှူရှင်အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများသို့ အကြံပြုချက်များ

1. လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၏ အမှန်တကယ် အန္တရာယ်ရှိနိုင်သော အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းများအား ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီများ မပေးအပ်ရန်နှင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ ထူထောင်ခြင်းနှင့် လည်ပတ်ခြင်းနည်းလမ်းသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ မဖြစ်စေကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် လိုအပ်သော လူ့အခွင့်အရေးများကို လုံလုံစိုက်ထုတ်ခြင်းဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်သည့် စီမံကိန်းများအား ထောက်ပံ့မှုများကို ဆိုင်းငံ့ထား ကြောင်း သေချာစေပါ
2. ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမူဝါဒများသည်၊ ချေးငွေသဘောတူညီချက်များသည် လူ့အခွင့်အရေးကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြောင်း အာမခံစေခြင်းကဲ့သို့သော လူ့အခွင့်အရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေး၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးနှင့် ကော်ပိုရိတ်အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အစီအမံများနှင့်အညီ ပံ့ပိုးပေးကြောင်း သေချာပါစေ။
3. ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့သော စီမံကိန်းနှင့် ထောက်ပံ့ဆဲဖြစ်သော စီမံကိန်းအချို့တွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း အတိအလင်း အသိအမှတ်ပြုပြီး ဤကဲ့သို့သော ချိုးဖောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် ထိခိုက်ခံစားရသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအား ပါဝင်စေပါ။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများအား အကြံပြုချက်

1. စီးပွားရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂလမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ပါ။
2. သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ အလုပ်သမား၊ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အမျိုးသားဥပဒေများအားလုံးကို လိုက်နာပါ။
3. အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်းများအတွက် ရည်ရွယ်ထားသော မြေယာများကို တရားဝင်ရရှိကြောင်း သေချာစေရေးနှင့် မြေယာရယူခြင်းနှင့် မြေအသုံးချမှုပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးအပြင်၊ မြေယာမှ ပြောင်းရွှေ့စေခြင်းတို့တွင် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာခြင်းရှိကြောင်း သေချာစေခြင်း အပါအဝင်၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများတွင် တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှုရှိပြီး လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းမရှိကြောင်း သေချာစေရန် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စစ်ဆေးချက်များကိုလုပ်ဆောင်ပါ
4. သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်ခြင်းများကို လွတ်လပ်စွာ၊ သမာသမတ်ကျကျ၊ ဥပဒေနှင့် ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ကြောင်း သေချာစေပါ။
5. ဝန်ထမ်းများသည် လုံလောက်သော လစာများရရှိရန်၊ လုပ်ငန်းခွင်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် နှောင့်ယှက်မှုများမှ အကာအကွယ်ပေးထားပြီး ဘေးကင်းပြီး ကျန်းမာသော လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခု ရရှိပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း သေချာစေပါ။
6. ဝန်ထမ်းများအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်ရွေးချယ်ထားသော အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့်ကို ထိထိရောက်ရောက်ခံစားနိုင်ပြီး သမဂ္ဂဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပြီးထုတ်ပယ်ခြင်းမခံရစေရန် သေချာစေပါ။
7. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ထိခိုက်နစ်နာသူများ၊ ဒေသခံလူထုနှင့် အလုပ်သမားများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် ကုမ္ပဏီများအပေါ် တာဝန်သတ်မှတ်ချက်များ ဖန်တီးခြင်းဖြင့် အပါအဝင်၊ ထိခိုက်ခံစားရသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အတူပူးပေါင်းရေးဆွဲထားပြီး လွတ်လပ်သော၊ သမာသမတ်ကျပြီး

ထိရောက်သော၊ လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မည့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရေးအဆင့် နစ်နာကြေးပေးဆောင်မှု ယန္တရား (OGM) တစ်ခု ဖန်တီးပါ။

- 8. အသရေဖျက်မှုနှင့် ပိုင်နက်ကျူးလွန်မှုများအပါအဝင်- SEZ မူဝါဒများကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် လူတစ်ဦးချင်းနှင့်/သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏မကျေနပ်ချက်များကို တရားဝင် ထုတ်ဖော်ပြသရန် ကြိုးပမ်းနေသူများကို ဥပဒေလမ်းကြောင်းအရ ဖိနှိပ်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို အဆုံးသတ်ပါ။

အရပ်ဘက် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများအား အကြံပြုချက်များ

- 1. အထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ဆောက်မှုများကို စောင့်ကြည့်ပြီး မှတ်တမ်းတင်ပြီး ၎င်းတို့သည် ထိခိုက်နစ်နာသူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် သဟဇာတဖြစ်ပြီး လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် စံချိန်စံညွှန်းများ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေများနှင့် စံနှုန်းများနှင့်အညီ စီစဉ်ဖွဲ့စည်းကာ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှသာ ၎င်းတို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပါ။
- 2. အဆိုပြုထားသော အထူးစီးပွားရေးဇုန်များကို ဆန့်ကျင်ပိုင်ခွင့် အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားမှုရှိကြောင်း သေချာစေရန် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အလုပ်သမားများနှင့် အခြားအခွင့်အရေးရပိုင်ခွင့် ရှိသူများကို ပံ့ပိုးကူညီပါ။
- 3. အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများ အားကောင်းလာစေရန် ကုလသမဂ္ဂ၏ ယန္တရားများနှင့် အဖွဲ့များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရှာဖွေချိတ်ဆက်ပါ။

ဤဆော်ဩ လှုံ့ဆော်မှုဆိုင်ရာ အသိပေးထုတ်ပြန်ချက်တွင် ထည့်သွင်းထားသည့် စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည့် အောက်ဖော်ပြပါအဖွဲ့အစည်းများနှင့် သုတေသီများ၊ ရှေ့နေများနှင့် ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်များအား ကျေးဇူးတင်အသိအမှတ်ပြုအပ်ပါသည်-

- 1. Amnesty International
- 2. ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးစင်တာ (CCHR)
- 3. အလုပ်သမားနှင့် လူ့အခွင့်အရေး မဟာမိတ်စင်တာ (CENTRAL)
- 4. Dawei စောင့်ကြည့်မှုအဖွဲ့
- 5. East-West စင်တာ
- 6. ETO စောင့်ကြည့်မှုအဖွဲ့
- 7. လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖောင်ဒေးရှင်း (HRDF)
- 8. Mekong Butterfly (မဲခေါင်လိပ်ပြာ)
- 9. မဲခေါင်စောင့်ကြည့်မဂ္ဂဇင်းအဖွဲ့
- 10. ညီညွတ်ရေးစင်တာ
- 11. အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးအသင်း (USIP)

